

אבל כשהיה קורא בספר התורה שצריך לגוללו ולפותחו, (208) וכן כהן בשעה שהיה נושא את כפיו, שאינו יכול לאחוז את הלולב בידו אותה שעה, מניחו על גבי קרקע, ולאחר מכן חוזר ונוטלו.

היה הולך לבקר חולים ולנחם אבלים, לולבו בידו.

אבל כשהיה נכנס לבית המדרש שאינו יכול לאחוז בידו את הלולב, שמא יטרד מלימודו מחמת אחיזתו, היה משגר לולבו לביתו ביד בנו וביד עבדו וביד שלוחו.

מאי קא משמע לן בסיפור זה? להודיעך כמה היו זריזין במצות.

שנינו במשנה: רבי יוסי אומר, יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים, פטור מפני שהוציאו ברשות.

אמר אביי:

לא שנו שפטור, אלא אם הוציאו בשעה שעדיין לא יצא בו, שאז יש לפוטרו הואיל וטרדתו בדבר מצוה אנסתו ושכח.

אבל אם הוציאו לאחר שכבר יצא בו — חייב חטאת, מפני שאינו טרוד עוד בדבר מצוה.

ומקשה הגמרא: היאך יתכן שיוציאו לרשות הרבים ועדיין לא יצא בו ידי חובה, הא [הרי] משעה דאגבהיה ללולב ברשות היחיד כדי ליטלו ולצאת עמו לרשות היחיד, כבר נפק ביה! שהרי בעצם הגבהת הלולב ממקומו מתקיימת מצותו?!

מתרצת הגמרא: אמר אביי: כגון שהפכו ללולב בשעה שלקחו, שאין יוצא בו עד שיטלנו כדרך גדילתו, כמבואר לעיל. (209)

רבא אמר: אפילו תימא שלא הפכו, הכא במאי עסקינן, כגון שהוציאו ללולב כשהוא נתון בכלי, ונמצא שלא יצא בו ידי חובתו, לפי שהכלי מפסיק בין ידו ללולב. (210)

מקשה הגמרא: היאך העמיד רבא בכהאי גוונא, והא רבא עצמו הוא דאמר: "לקיחה על ידי דבר אחר שמח לקיחה", ולא צריך שיחזיק את הלולב ממש בידו?!

מתרצת הגמרא: הני מילי שיוצא בלקיחתו

בדיעבד?!

ובחתם סופר תירץ, כי גם רבינו חננאל מודה שאם נטל את הלולב בשמאל יצא בדיעבד, אלא דסבר שעל ידי שעושה כן מגלה דעתו שאינו רוצה לצאת בו עד שיגיע לבית הכנסת, שהרי מן הסתם רוצה לצאת בו כדינו.

210. ומשום הוצאת הכלי לא מחייב, משום שבטל הוא ללולב. וכמו שאמרו בשבת צג ב: המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי, פטור אף על הכלי, שהכלי טפילה לו. הריטב"א.

208. כן פירש רש"י. אבל ראב"ה [סימן תרפט] למד מכאן, שהקורא בתורה צריך לאחוז את עמודי הספר בשתי ידיו בשעת הברכה והקריאה, והוסיף שכן מקובל בידו מרבותיו. וראה ילקוט מפרשים.

209. כן פירש רש"י, שהפכו כשראשו למטה והאגד למעלה. אבל רבינו חננאל פירש שנטל את הלולב בשמאל ואת האתרוג בימין. ובריטב"א השיג עליו, כי אף שלכתחילה יש ליטול את הלולב בימין מכל מקום אין זה מעכב